

مشکلات آموزشی دانشکده پزشکی: از دیدگاه‌های شخصی تا واقعیت

سر دبیر محترم

مقاله سیابانی و همکاران "مشکلات آموزشی دانشکده پزشکی کرمانشاه از دیدگاه دانشجویان پزشکی" چاپ شده در شماره ۴۱ آن مجله (۱)، مورد توجه اینجانب قرار گرفت. در این زمینه، نکات متعددی قابل طرح هستند. مهم‌ترین مشکل بررسی انجام شده، تعداد دانشجوی انتخاب شده است. نظرسنجی از ۲۴ دانشجو از چهار دوره علوم پایه، فیزیوپاتولوژی، کارآموزی و کارورزی (۶ دانشجو در هر مقطع)، ضعف جدی کار انجام شده است. در هر ترم، حدود ۱۰۰ تا ۲۰۰ دانشجو در هر یک از مقاطع رشته پزشکی وجود دارند. آیا بررسی نظرات ۶ نفر از یک دوره آموزشی، می‌تواند منعکس‌کننده نظرات تمامی آنان باشد؟! در حالی که در مطالعات مشابه از تعداد ۴۰۰ نفر (۲) و یا بیشتر، استفاده شده است. نکته مهم‌تر این که معیار انتخاب دانشجویان فوق، مشخص نیست. نویسندگان نحوه انتخاب، سن، جنس، معدل و تعداد دفعات مشروطی دانشجویان مذکور را بیان نکرده‌اند. بدیهی است که اختلاف جدی بین دانشجویان پزشکی موفق و ناموفق (۳)، وجود داشته و هر یک مشکلات خاص خود را دارند. شمس و همکاران (۱۳۸۵)، مشکلات اصلی دوران تحصیلی دانشجویان را مشکلات روان‌شناختی (۴۳/۷٪)، مالی - رفاهی (۳۰/۸٪)، فردی - خانوادگی (۳۰/۲٪) و خدمات آموزشی (۲۹٪) دانستند (۲). بنابراین شاید بتوان حلقه مفقوده تحقیق سیابانی را خود دانشجویان دانست. اجرای یک برنامه آموزشی هدفمند برای دانشجویانی با زمینه علمی متفاوت و اختلاف جدی سطح علمی (با رتبه کشوری زیر هزار در مقایسه با بالای ده هزار در یک ورودی) با مشکلات جدی همراه است.

انتخاب عنوان مقاله نیز نمایان‌گر جهت‌گیری از پیش تعیین شده در این زمینه است زیرا در بررسی منابع علمی موجود، عنوان مشابهی در مورد سایر دانشکده‌های پزشکی یافت نشد و اغلب مطالعات در زمینه خاصی، مثلاً مشکلات آموزش بالینی و یا آموزش سرپایی، از دیدگاه اساتید و دانشجویان، مدنظر قرار گرفته است. انتخاب عنوان کلی فوق، حیطه گسترده‌ای از مسایل مختلف را می‌گشاید که با مطالعه مقاله به مشکلات آن برخورد می‌کنیم. به نظر اینجانب اکثر نویسندگان مقاله، حضور مستمر و فعال در امر آموزش دانشجویان پزشکی نداشته‌اند که می‌تواند در شناسایی مشکلات واقعی آموزش پزشکی، تأثیرگذار باشد. نویسندگان در بخشی از مقدمه از کاهش کیفیت کار دانش‌آموختگان رشته پزشکی نوشته‌اند. اما رفرنس و بررسی علمی که منجر به این نتیجه‌گیری شده است را بیان نکرده‌اند. بخشی از مطالب بیان شده توسط دانشجویان مورد مطالعه، فاقد اساس علمی است و از عدم اطلاع آنان ناشی شده است. همچنین این دانشکده، عضو هیأت علمی که پزشک بوده و دارای مدرک PhD باشد (MD-PhD) ندارد.

منابع اعلام شده برای تدریس و امتحان، منابع رسمی وزارتی هستند و حجم و سرفصل دروس نیز توسط مراجع ذیصلاح وزارتی تعیین می‌شوند که تغییرات جزئی آن، فقط با مجوز شورای آموزشی دانشگاه امکان دارد. برخی مطالب دیگر نظیر تدریس بد اساتید، زجر آور بودن کلاس‌ها، علمی نبودن محیط دانشکده، کلی‌گویی و غیرقابل استناد و پی‌گیری علمی است. در بحث مقاله به عدم انتخاب روش‌های تدریس فعال و دانشجو محور از سوی اساتید اشاره شده است. انتخاب این روش‌ها به شرایط خاص، آمادگی، ابزار و امکانات نیازمند است و اغلب به دلیل تعداد زیاد دانشجویان رشته پزشکی و کمبود وقت، قابل اجرا نیست. نمی‌توان از دانشجویانی که ترجمه، تحقیق و بسیاری از وظایف‌های خود را با پرداخت هزینه به مراکز و افراد دیگر می‌سپارند انتظار حضور در آموزش فعال و دانش محور را داشت.

در پایان، باید اذعان داشت که کمبود اعضاء هیأت علمی و امکانات آموزشی و پژوهشی، افزایش تعداد دانشجویان، اولویت دادن به مسایل درمانی و بهداشتی و سپس آموزشی و پژوهشی، از مشکلات جدی و کلی آموزش پزشکی است، اما لازم است در مطالعات مرتبط، به تفکیک مقاطع آموزشی رشته پزشکی و استفاده از متدولوژی صحیح (مانند حجم نمونه مناسب و پرسشنامه معتبر) توجه شود.

«دریافت: ۱۳۸۸/۹/۲۰ پذیرش: ۱۳۸۸/۱۱/۶»

مظفر خزاعی^{۱*}

۱. گروه علوم تشریحی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

* عهده‌دار مکاتبات: کرمانشاه، دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، دانشکده پزشکی، گروه علوم تشریحی، تلفکس: ۰۸۳۱-۴۲۸۱۵۶۳

Email: Mkhazaei1345@yahoo.com

References:

1. Siabani S, Moradi M, Siabani H, Rezaei M, Siabani S, Amolaei Kh. [Student's view points on the educational problems in medical school of Kermanshah university of medical sciences (2007) (Persian)], Behbood, Journal of Kermanshah University of Medical Sciences 2009; 13(2): 162-71.
2. Shams B, Garakyarghi M, Ebrahimi A, Avizhgan M, Gyahehin A. [The problems of educational period and proper referee for solving them: Medical students view points in Isfahan university of medical sciences (Persian)]. Iranian journal of medical Education 2006; 6(2): 63-70.
3. Khazaei M, Rezaei M, Khazaei S. [Survey of personal and educational characters in unsuccessful medical students and compare with success students (Persian)]. Koommesh, Journal of Semnan University of Medical Sciences 2007; 2(9): 87-91.